

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO ZDRAVSTVA**

Sektor za realizaciju projekata

**GODIŠNJI PROGRAM RADA
ZA 2013. GODINU**

**Projekt jačanja zdravstvenog sektora
Dodatno finansiranje**

Sarajevo, decembar, 2012. Godine

SADRŽAJ

SKRAĆENICE	3
UVOD.....	4
SAŽETAK O NASTAVKU PROJEKTA JAČANJA ZDRAVSTVENOG SEKTORA	4
PLANIRANE AKTIVNOSTI ZA 2013 GODINU	5
PROJEKTNJA KOMPONENTA 1 – RESTRUKTURIRANJE PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE.....	5
CILJ	5
UVODNE INFORMACIJE	5
AKTIVNOST 1.1 - OBUKA.....	5
PROGRAM DODATNE OBUKE, PROGRAM SPECIJALIZACIJE.....	5
AKTIVNOST 1.2 – PROMOTIVNO-PREVENTIVNI ZADACI ZA TIMOVE PORODIČNE MEDICINE - TESTIRANJE MODELA „PLAĆANJE PO UČINKU“	6
AKTIVNOST 1.3 - KOMUNIKACIJA	6
1.3.1 Promotivno edukativni materijal kao podrška implementaciji preventivnih usluga timova porodične medicine	6
AKTIVNOST 1.4 - ADAPTACIJA I OPREMANJE AMBULANTI PORODIČNE MEDICINE	6
1.4.1-1.4.6 Adaptacija i opremanje ambulanti, nadzor nad izvođenjem radova	6
AKTIVNOST 1.5 - INFORMATIZACIJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE	7
1.5.1-1.5.5 Informatizacija primarne zdravstvene zaštite	7
PROJEKTNJA KOMPONENTA 2 – UNAPREĐENJE KAPACITETA ZA UPRAVLJANJE ZDRAVSTVENIM SEKTOROM.....	7
CILJ	7
UVODNE INFORMACIJE	8
AKTIVNOST 2.2 - ANGAŽOVANJE INDIVIDUALNIH STRANIH KONSULTANATA/PREDAVAČA U CENTRU ZA ZDRAVSTVENI MENADŽMENT	8
PROJEKTNJA KOMPONENTA 3 – FORMULACIJA ZDRAVSTVENE POLITIKE I PODRŠKA PROJEKTU	8
CILJ	8
UVODNE INFORMACIJE	8
AKTIVNOST 3.1 - DIJALOG O POLITIKAMA I MONITORING I EVALUACIJA.....	8
3.1.1-3.1.3 Dalji razvoj sistema monitoringa i evaluacije.....	8
AKTIVNOST 3.2 - INOVATIVNI GRANTOVI.....	9
CILJ I UVODNE INFORMACIJE	9
AKTIVNOST 3.3 - FOLLOW UP ISTRAŽIVANJE	10
CILJ I UVODNE INFORMACIJE.....	10
AKTIVNOST 3.4 - PODRŠKA PROJEKTU	10

Skraćenice

AOM	Ambulante porodične/obiteljske medicine
BIH	Bosna i Hercegovina
CAS	Strategija pomoći zemlji
CEB	Banka Vijeća Evrope
FBIH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMZ	Federalno ministarstvo zdravstva
FZZJZ	Federalni zavod za javno zdravstvo
FZZO	Federalni zavod zdravstvenog osiguranja
HSEP	Projekt jačanja zdravstvenog sektora
IDA	Međunarodna asocijacija za razvoj
KMZ	Kantonalno ministarstvo zdravstva
KZZJZ	Kantonalni zavod za javno zdravstvo
KZZO	Kantonalni zavod zdravstvenog osiguranja
PAD	Dokument o procjeni projekta
PAT	Program dodatne obuke
PCU RS	Jedinica za koordinaciju projekata u Republici Srpskoj
PDPC	Kredit za razvoj programske politike za srednjoročno ekonomsko restrukturiranje i rast
PIM	Priručnik za implementaciju projekta
PZZ	Primarna zdravstvena zaštita
SITAP	Projekt tehničke pomoći za socijalno osiguranje
TOM	Timovi obiteljske/ porodične medicine
AKAZ	Agencija za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu
TOR	Projektni zadatak

Uvod

Nastavak Projekta jačanja zdravstvenog sektora–HSEP (u daljem tekstu Projekt) se realizuje uz pomoć kreditnih sredstava Svjetske banke (IDA) uz lokalno učešće, a planirano je sufinansiranje kreditnim sredstvima Razvojne banke Vijeća Europe (CEB). Projekt se nastavlja implementirati kroz Sektor za realiziranje projekata pri Federalnom ministarstvu zdravstva.

Projekt će omogućiti implementaciju ciljeva definisanih u strateškim dokumentima reforme zdravstvenog sistema, posebno strateških ciljeva reforme primarne zdravstvene zaštite.

Ciljevi Projekta su:

- unapređenje efikasnosti zdravstvenog sistema putem restrukturiranja i jačanja primarne zdravstvene zaštite kroz nastavak razvoja porodične medicine
- unapređenje kapaciteta za upravljanje zdravstvenim sektorom
- jačanje procesa donošenja politika putem razvoja i implementacije sistema monitoringa i evaluacije učinka zdravstvenog sektora

Sažetak o nastavku Projekta jačanja zdravstvenog sektora

Na osnovu dosadašnjih iskustava u toku prve faze implementacije Projekta, Federalno ministarstvo zdravstva kroz nastavak finansiranja ostaje u okvirima prethodno definisanih projektnih komponenti i to:

- Restrukturiranje primarne zdravstvene zaštite
- Unapređenje kapaciteta za upravljanje zdravstvenim sektorom
- Formulacija zdravstvene politike i podrška Projektu

Glavni fokus Projekta u prvoj komponenti je nastavak reforme primarne zdravstvene zaštite putem formalne edukacije-specijalizacije iz porodične medicine i dodatne obuke timova porodične medicine, kao i podrška akademskom razvoju edukatora iz oblasti porodične medicine. Nastavit će se adaptacija i opremanje ambulanti porodične medicine standardnim setom medicinske opreme i namještaja. Takođe će se provesti pilotiranje ugovora zasnovanih na učinku za timove porodične medicine u okviru sistema zdravstvenog osiguranja u Federaciji BiH (FBiH) uz komunikacijsku podršku kao i pružanje podrške standardizaciji informacijskih standarda i razvijanje infrastrukture informacijskog sistema u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u FBiH.

U okviru druge komponente nastavit će se proces unapređenja upravljačkih kapaciteta u zdravstvenom sektoru putem usavršavanja profesionalaca iz zdravstvenog sektora sa različitih nivoa. Takođe će se nastaviti podrška ustanovama/institucijama koje su od strane Federalnog ministarstva zdravstva verificirane za obuku u oblasti zdravstvenog menadžmenta u FBiH .

Treća komponenta podrazumijeva podršku procesu utvrđivanja zdravstvenih politika i strategija putem daljeg jačanja sistema monitoringa i evaluacije uspješnosti zdravstvenog sektora. Predviđeno je i provođenje istraživanja zdravstvenog stanja stanovništva, s

posebnim fokusom na riziko faktore. U okviru ove komponente će se nastaviti aktivnosti na dodjeli grant sredstava za manje inovativne projekte iz oblasti pružanja prioritetnih javnozdravstvenih usluga u FBiH.

Za procjenu napretka Projekta u pripreмноj fazi revidirani su indikatori ishoda u odnosu na specifične projektne razvojne ciljeve i indikatori rezultata za svaku komponentu. Takođe je revidiran Dokument o procjeni Projekta (PAD dokument) i Priručnik za implementaciju Projekta (PIM).

Planirane aktivnosti za 2013 godinu

Projektna komponenta 1 – Restrukturiranje primarne zdravstvene zaštite

Cilj

Ova komponenta za cilj ima dalje jačanje primarne zdravstvene zaštite kroz intenzivniju implementaciju porodične medicine i reorganizaciju domova zdravlja, kako bi se osiguralo smanjenje nejednakosti u dostupnosti zdravstvene zaštite, omogućio kontinuitet zdravstvene zaštite sa drugim nivoima zdravstvenog sistema prema potrebama lokalne zajednice i kako bi se na ekonomičan način zdravstveni sistem nosio sa sve većim izazovima kao što su masovne nezarazne bolesti.

Uvodne informacije

Ova komponenta podržava nastavak jačanja vještina timova porodične medicine kroz dodatnu obuku iz porodične medicine, nastavak programa specijalizacije iz porodične medicine, kao i podršku u akademskom razvoju osoblja edukativnih centara porodične medicine. Uz obuku, neophodan je nastavak adaptacije i opremanja ambulanti porodične medicine. Takođe će se u okviru ove komponente provoditi standardizirani preventivno-promotivni zadaci za timove porodične medicine uz adekvatnu komunikativnu medijsku kampanju, pilotirati ugovor zasnovan na učinku sa odabranim timovima porodične medicine, te će se pokrenuti proces informatizacije primarne zdravstvene zaštite.

U okviru ove komponente planirane su sljedeće projektne aktivnosti:

Aktivnost 1.1 - Obuka

Program dodatne obuke, Program specijalizacije

Obzirom da i pored velikog broja educiranih ljekara i sestara i dalje imamo nedovoljan broj timova porodične medicine u odnosu na broj stanovnika u FBiH, iskazana je potreba za nastavkom obuke iz porodične medicine (dodatna obuka i specijalizacija), Nastavak obuke se realizuje u skladu s definisanim projektnim zadatkom prema kom je potpisan ugovor sa domovima zdravlja u Sarajevu, Tuzli, Mostaru i Zenici, koji su verifikirani za obuku iz porodične medicine.

Nakon uvodnih konferencija započela je dodatna obuka u školskoj 2012/13 godini za 77 ljekara i 118 sestara / medicinskih tehničara

U 2012/13 godini je planiran i nastavak specijalističkog programa iz porodične medicine za najviše 50 ljekara na lokacijama Sarajeva, Tuzle, Mostara i Zenice. Nastavljen je specijalistički program po edukativnim centrima, uključujući i nastavak mentorstva nad specijalizantima koji su na drugoj godini specijalizacije. Ukupno odobrene 32 specijalizacije u 2012. godini.

Aktivnost 1.2 – Promotivno-preventivni zadaci za timove porodične medicine - testiranje modela „plaćanje po učinku“

Cilj ove podkomponente je implementacija ugovora zasnovanih na učinku za provedbu odgovarajućih promotivno-preventivnih zadataka, kao i standardiziranje seta promotivno-preventivnih zadataka koje će provoditi timovi porodične medicine.

Standardni set promotivno-preventivnih usluga, a prema modelu zdravstvenih potreba u životnom ciklusu (life cycle needs assesment), trebaju biti osnova za formulisanje stimulativnog finansiranja timova porodične medicine, a prema ostvarenim rezultatima (result based incentives).

Na temelju definisanog Priručnika i sačinjenjih i potpisanih ugovora, sa domovima zdravlja/timovima porodične medicine, testirat će se provedba pružanja seta preventivno promotivnih usluga i nagradno plaćanje timova porodične medicine.

Tokom provedbe ovih aktivnosti vršit će se tromjesečno plaćanje ovih usluga, a na temelju unaprijed definisanih indikatora za plaćanje.

Kao podrška ovoj implementaciji razvijena je i koristi se web aplikacija za koju je potrebno obezbjediti uslugu web hostinga u trajanju od najmanje 18 mjeseci. Na temelju već definisane tehničke specifikacije objavit će se tender za nabavkom ove usluge.

Aktivnost 1.3 - Komunikacija

1.3.1 Promotivno edukativni materijal kao podrška implementaciji preventivnih usluga timova porodične medicine

Kako bi realizacija preventivno-promotivnih zadataka bila uspješnija, bit će podržana kraćom medijskom kampanjom usko vezanom za odgovarajuću zadatu temu tj. realizaciju odgovarajućeg preventivno-promotivnog zadatka. Kampanja podrazumijeva pripremu, izradu i distribuciju odgovarajućeg broja brošura, postera i učešće na lokalnim medijima i press konferencijama koji će omogućiti sveobuhvatnije učešće korisnika zdravstvenih usluga u okviru provedbe ove podkomponente.

Aktivnost 1.4 - Adaptacija i opremanje ambulanti porodične medicine

1.4.1-1.4.6 Adaptacija i opremanje ambulanti, nadzor nad izvođenjem radova

Kako je jedan od strateških ciljeva reforme primarne zdravstvene zaštite osiguranje jednakosti u dostupnosti i kvaliteti zdravstvenih usluga, u dosadašnjim projektnim aktivnostima jedan od ključnih fokusa je bila adaptacija i opremanje ambulanti porodične medicine. U ostvarenju ovog cilja postignuti su značajni napreci, ali se i dalje ukazuje potreba za nastavkom unapređenja infrastrukture. Adaptacija i opremanje bi se nastavilo kroz V fazu, a na temelju dostavljenih zahtjeva s terena i procjene istih od strane tima a

na osnovu prioriteta (broj opredjeljenih stanovnika i raspoloživi tim) i raspoloživih sredstava. S ovim u vezi izvršit će se revizija postojeće projektne dokumentacije, kao i projektovanje novih lokaliteta zavisno od potreba.

Planiranje nabavke medicinske opreme i namještaja vršit će se u skladu s unaprijed utvrđenim standardnim setom medicinske opreme za ambulante porodične medicine. Prije pokretanja tenderske procedure za nabavkom opreme, izvršit će se revizija tehničke specifikacije uz stručnu podršku odgovarajuće i u tu svrhu imenovane komisije. Vrijeme nabavke opreme potrebno je iskoordinirati sa vremenskom dinamikom adaptacije ambulanti. Istovremeno će se vršiti kontinuirani stručni nadzor nad ugrađivanjem medicinskog inventara.

Aktivnost 1.5 - Informatizacija primarne zdravstvene zaštite

1.5.1-1.5.5 Informatizacija primarne zdravstvene zaštite

U tekućoj godini započinje implementaciona faza ove podkomponente, a na temelju sačinjenog Master plana informatizacije primarne zdravstvene zaštite. Planirane aktivnosti zavisit će od raspoloživih kreditnih sredstava-efektivnost CEB kredita.

Planirane su sljedeće aktivnosti:

- Izrada Pravilnika o tehnološkim i funkcionalnim zahtjevima za uspostavljanje integrisanog informacionog sistema , a na osnovu kojeg će se provesti postupak certifikacije IT kuća za softverska rješenja u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.
- WAN umrežavanje za dislocirane lokacije u Kantonu Sarajevo, gradu Mostaru i DZ Tuzla
- Situaciona analiza IT opremljenosti domova zdravlja, za što će biti potrebno angažirati konsultantsku IT kuću koja će izvršiti detaljan obilazak terena i sačiniti procjenu postojećeg stanja IT kapaciteta u domovima zdravlja u F BiH; procjenu potrebne opreme i komunikacijske infrastrukture (WAN i LAN domova zdravlja u F BiH); predmjer radova i projektnu dokumentaciju za nabavku roba i usluga opremanja IT infrastrukture domova zdravlja-WAN, LAN, hardwer po kantonima
- Na temelju gore navedenog izvršit će se nabavka IT i ostale prateće opreme
- Nabavka i implementacija softwera za domove zdravlja, provest će se nakon certifikacije firmi. Softwer bi trebao obuhvatiti sve radne procese doma zdravlja. Nabavka bi se izvršila po lotovima za svaki kanton uz minimalne razlike zbog integracija sa postojećim rješenjima u kantonima

Projektna komponenta 2 – Unapređenje kapaciteta za upravljanje zdravstvenim sektorom

Cilj

Cilj ove komponente je nastavak izgradnje kapaciteta za menadžment u zdravstvenom sektoru, kao i nastavak podrške ustanovama koje će od strane Federalnog ministarstva zdravstva biti verificirane za provođenje kontinuirane edukacije iz zdravstvenog menadžmenta.

Uvodne informacije

Kroz rezultate Evaluacije reforme PZZ, fokus grupa i semistrukturiranih intervju sa direktorima domova zdravlja i donosiocima odluka u kantonima, došlo se do saznanja da je dosadašnja edukacija profesionalaca u zdravstvenom sektoru doprinijela njihovom boljem snalaženju na mjestu menadžera, odnosno radnom mjestu, ali da se sa edukacijom treba kontinuirano nastaviti. Stoga je objavljen Pravilnik o kontinuiranoj edukaciji iz zdravstvenog menadžmenta i ovlaštene su ustanove/institucije za organizaciju i administriranje procesa obuke. Projekt nastavlja podršku kroz angažman vanjskih predavača.

Aktivnost 2.2 - Angažovanje individualnih stranih konsultanata/predavača u Centru za zdravstveni menadžment

- U okviru definisanog plana edukacije iz zdravstvenog menadžmenta nastavlja se implementacija ugovora sa vanjskim konsultanima/predavačima, a za module, odnosno dijelove modula kako je precizirano planom i programom edukacije iz zdravstvenog menadžmenta.

Projektna komponenta 3 – Formulacija zdravstvene politike i podrška projektu

Cilj

Cilj ove komponente je nastavak izgradnje kapaciteta i sistema monitoringa i evaluacije što bi trebalo omogućiti jačanje procesa donošenja politika u zdravstvenom sektoru.

Uvodne informacije

Unaprijeđen sistem monitoringa i evaluacije u zdravstvu omogućiti će, između ostaloga, stvaranje dobrog osnova za planiranje zdravstvenih programa i strategija, posebno za implementaciju porodične medicine.

Aktivnost 3.1 - Dijalog o politikama i monitoring i evaluacija

3.1.1-3.1.3 Dalji razvoj sistema monitoringa i evaluacije

U okviru ove komponente planirane su sljedeće aktivnosti:

- ažuriranje i proširivanje baze podataka na institucionalnom nivou;
- razvoj okvira za M&E za zdravstveni sektor u FBiH, uključujući listu kvantitativnih i kvalitativnih indikatora;
- prebacivanje na WEB platformu i stvaranje uslova za kolekcioniranje podataka iz zdravstvenih ustanova, a prema zahtjevima sistema monitoringa i evaluacije;
- finaliziranje izvještajnih obrazaca vezane za evidencije u zdravstvu, a u skladu sa zahtjevima EU sa odabranim lokalnim stručnim grupama;

- analiza nedostajuće informatičke opreme u relevantnim institucijama koje se bave monitoringom i evaluacijom, definisanje tehničke specifikacije i nabavka iste.

Gore navedene aktivnosti provode se u koordinaciji sa angažovanim konsultantima i u saradnji s Zavodom za javno zdravstvo F BiH i Sektorom za javno zdravlje , monitoring i evaluaciju.

Aktivnost 3.2 - Inovativni grantovi

Cilj i uvodne informacije

U okviru ove komponente će se nastaviti aktivnosti na dodjeli grant sredstava za manje inovativne projekte iz oblasti pružanja prioriternih javnozdravstvenih usluga u FBiH. Ovo podrazumjeva preventivno promotivne aktivnosti usmjerene na unapređenje zdravstvenog stanja stanovništva. Sveukupni cilj ove podkomponente je unapređenje zdravstvenog statusa stanovništva putem pružanja sveobuhvatnih, kontinuiranih i integriranih zdravstvenih usluga s naglaskom na jačanju suradnje između zdravstvenih djelatnika (a posebno na lokacijama gdje je obiteljska medicina već zaživjela ili uskoro treba da zaživi), te jačanje saradnje zdravstvenih i djelatnika iz drugih oblasti i nevladinog sektora. S obzirom da se u okviru „Projekta jačanja zdravstvenog sektora – dodatno finansiranje“ upravo implementira testiranje preventivno promotivnog paketa usluga tima porodične medicine, u ovom turnusu grantova cilj će biti usklađen sa aktivnostima vezanim za prevenciju bolesti i promociju zdravlja. Konačna svrha dodjele grantova za navedene aktivnosti je poboljšanje zdravlja opšte populacije, te će se provedbom grant projekata dati doprinos sljedećem:

- Jačanje svjesnosti opće populacije, a posebno mladih u pogledu prevencije riziko faktora najučestalijih nezaraznih bolesti uz upotrebu najnovijih preventivnih pristupa,
- Jačanje prevencije bolesti u okviru modela porodične medicine i promocija zdravih stilova življenja uvođenjem novih metoda u pružanju zdravstvene zaštite.

Kako bi postigli gore navedene opće ciljeve, prednost u odabiru će se dati onim projektima kojima se planiraju provesti preventivno-promotivni programi za slijedeće teme:

1. Promocija zdravih stilova življenja putem redovne fizičke aktivnosti, zdrave ishrane, te ukazivanja na važnost redovnih zdravstvenih pregleda, kako kod djece, tako i kod odraslih,
2. Prevencija i rano otkrivanje šećerne bolesti,
3. Prevencija hipertenzije i njenih riziko faktora (povišene masnoće u krvi),
4. Prevencija pušenja i posljedica pušenja,
5. Prevencija i rano otkrivanje karcinoma debelog crijeva,
6. Prevencija i rano otkrivanje karcinoma dojke,
7. Prevencija i rano otkrivanje karcinoma grlića materice.

Aktivnost 3.3 - Follow Up Istraživanje

Cilj i uvodne informacije

Pored unapređenja kvaliteta prikupljanja, obrade i analize zdravstvenih podataka i indikatora kao dijela rutinskoga rada za jačanje i unapređenje Sistema monitoringa i evaluacije u FBiH, potrebno je provoditi i populacijska istraživanja u cilju procjene prevalencije glavnih faktora rizika u nastanku hroničnih oboljenja.

Stoga je u nastavku Projekta započelo „follow-up“ populaciono istraživanje kako bi se procijenilo zdravstveno stanje stanovništva u smislu procjene prevalencije glavnih faktora rizika u nastanku hroničnih oboljenja, kao i procjena životnih navika, stavova i prakse u vezi sa unapređenjem zdravlja stanovništva. Istovremeno, biće moguće ocijeniti razlike u zdravlju u periodu od 10 godina, obzirom da je takvo istraživanje već provedeno u okviru ranije implementiranog projekta „Osnovno zdravstvo“. Ovo istraživanje provodi Zavod za javno zdravstvo F BiH uz podršku kantonalnih zavoda za javno zdravstvo i vanjskog konsultanta.

U tekućoj godini planiran je završetak rada na terenu, unos, obrada i analiza podataka, kao i završni izvještaj o rezultatima istraživanja, sa daljom doseminacijom izvještaja

Aktivnost 3.4 - Podrška Projektu

Implementacija produžetka Projekta kroz dodatno finansiranje planirana je i dalje kroz Sektor za realiziranje projekata pri Federalnom ministarstvu zdravstva.

Kako bi implementacija planiranih aktivnosti bila uspješna, potrebno je u Sektoru popuniti upražnjena radna mjesta uz nastavak angažiranja konsultanata za poslove nabavke, finansijskog menadžmenta i poslove prevođenja.

Za realizaciju svih planiranih aktivnosti po komponentama, neophodno je blagovremeno obezbjediti sve izvore finansiranja. Obzirom da su IDA sredstva uz učešće Vlade FBiH već obezbjeđena, sačinjen je Godišnji program rada za 2013. god. Međutim, biće neophodno sufinansiranje Projekta sredstvima Razvojne banke Vijeća Evrope (CEB). S tim u vezi očekujemo da će sredstva Razvojne banke Vijeća Evrope biti efektivna u drugoj polovini 2013. godine, nakon što se provede postupak ratifikacije Kreditnog Sporazuma.